

OZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT UNIVERSITETI

KASB TA'LIMI KAFEDRASI

404-KT guruh talabasi
Qoraboyev Xurshidning
Kasbiy ta'lim metodikasi
fanidan
tayyorlagan

MUSTAQIL ISHI

Mavzu: Bolalar kiyimini modelini yaratish

Namangan – 2016 y

Bugungi kunda respublikamizda to'qmachilik va yengil sanoat rivojlanishi uchun katta imkoniyatlar yaratib berishga qodir tabiiy xomashyo resurslari mavjud. Ushbu resurslardan foydalanib ip, ipak va trikotaj matolardan yuqori sifatli va raqobatbardosh tikuv va trikotaj buyumlarini ishlab chiqarish davlatimiz iqtisodiyotining yetakchi yo'nalishlaridan biridir.

Qiz bolalar kiyimi assortimenti

Bolalar kiyimi assortimenti

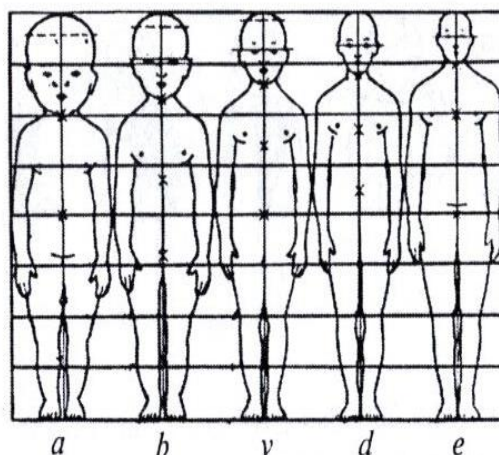

2.1. Bolalar gavdasining o'ziga xos xususiyatlari va kiyimlarining ta'rifi

Bolalar dunyoning eng muhim asosiy qismini tashkil etganliklari sababli ularning kiyimlari ongiga juda katta ijobiy yoki salbiy ta'sir ko'rsatadi, bu bilan o'sib borayotgan bolalarning *tezkor, chaqqon, aqlli, o'ziga ishongan, fahm-farosatli bo'lishlariga*, shuningdek, kelajakda mehnatsevar bo'lishlariga ota-onalar ham katta ta'sir qiladilar. Yosh bolalar kiyimi ayniqsa ob-havo sharoitidan kelib chiqib tikilishi kerak. Ob-havoning birdan isib yoki sovub ketishi, bolalarning sog'lig'iga tez ta'sir qiladiki, buni nazardan chetda qoldirmaslik kerak. Ustki kiyimlar bir necha qavatdan tikilgan issiq matodan bo'lib, uni taqilmasi va isituvchi qismlari (pelerina, bosh keyimi sovuqdan saqlashi uchun) tikilgan bo'lishi kerak. Shuningdek, shaharda va qishloqda yashaydigan bolalarning kiyimlari ham ob-havosi va ijtimoiy kelib chiqilishiga qarab tikilishi maqsadga muvofiqdir.

Bolalarning tanasi, tana kengligining konkret qismlari va kiyim tuzilishi ularning turli yoshidagi tana asoslariga bog'liqdir. Yosh bolalar yil sayin har xil rivojlanadilar. Bo'y uzunligi, oyoq, qo'l va boshning tuzilishi asosan bolalar yoshini xarakterlaydi. Bolalar tanasining shakli va o'lchamlari o'sish davrida doimo o'zgarib turadi. Ayniqsa, gavda mutanosibligida keskin farqlar sezilarli bo'ladi (14-rasm).

Yangi tug'ilgan chaqaloqning bosh uzunligi tana uzunligining $\frac{1}{4}$ qismini tashkil qilsa, o'smir bolalarda esa $\frac{1}{8}$ qismiga teng. Chaqaloqlarda bo'yin kalta, qorin chiqqan va uzun, oyoq qo'lga nisbatan kalta bo'ladi. Bolalarni o'sish davrida gavda qismlari bir tekisda rivojlanmaydi. Qo'l va oyoqlar tez o'sadi, o'smirlik davriga kelib oyoq 5 marta, qo'l 4 marta uzaygan bo'ladi. Tana qismi esa sekinroq o'sadi. O'smir yoshiga kelib tana 3 marta, bosh qism esa 2

14-rasm. Bolalar gavdasining mutanosibligi.

marta kattalashgan bo'ladi. Bolalarda bo'yning o'sishi 5-7, 10-11, 13-16 yoshlarda juda sezilarli bo'ladi. Yosh bolalarda muskullar kam rivojlangan, yuz terilari yumshoq, teri silliq, yonoqlari dumaloq shaklda bo'ladi.

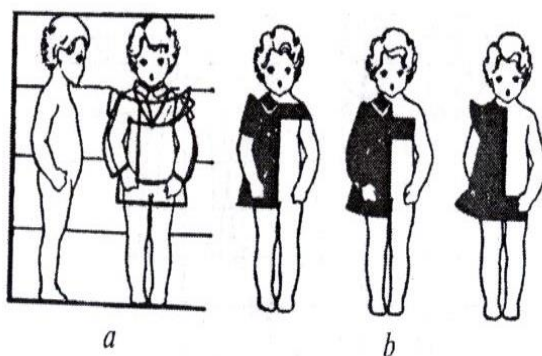
Bolalar gavdasini e'tiborga olgan holda yosh davrlarining sinflanishini 5-jadvalda keltirilgan.

5-jadval

Bolalar yoshlari guruhlari

O'sish davri	Qizlar	O'g'il bolalar	Buyum razmeri
Chaqaloqlik	1 yoshgacha	1 yoshgacha	22, 24
Yasli yoshi	1-3 yosh	1-3 yosh	26-28
Maktabgacha yosh davri	3-7 yosh	3-7 yosh	28-30
Kichik maktab yoshi davri	7-11 yosh	7-12,5 yosh	32-36
Katta maktab yoshi davri	11-14,5 yosh	12-15,5 yosh	38-42
O'smirlik davri (balog'atga yetish)	14,5-18 yosh	15,5-18	44-46

Chaqaloqlar kiyimi. Bunga bir yoshgacha bo'lgan bolalar kiradi. Ularning boshi katta, qo'llari uzun bo'ladi. Bolani bosh aylanasi, ko'krak aylanasi teng. Bu yoshdagi bolalar 6-8 oy vaqtini krovatda o'tkazadi, shuning uchun ularga oddiy, yengil, yaxshi yuviladigan, yaxshi dazmollanadigan, shu asosda o'zini xususiyatini yo'qotmay-

15-rasm. 2-3 yoshli bolaning gavda tuzilishida o'zaro mutanosib nisbatlar (a) va kiyimining asosiy konstruktiv shakllari (b).

digan kiyim kerak. Chaqaloqning birinchi kiyimi yaktakcha, ustki kiyim, bosh kiyim va ishton. Bu kiyimlarning yaxshi tomoni shundaki, u erkin, oddiy bichimli, kam ishlov beriladigan va oson bezaladi. Yaktakcha qornining pastigacha davom etadi, bola o'tirishni boshlaganida unga ishton kiydiriladi. Chaqaloqning ustki kiyimi yengil, issiq, yengsiz, kapyushonli, etagi kengaygan, odatda erkin (harakat uchun), bosh kiyim ham bo'shroq bo'ladi (bolani boshi erkin harakatlanishi uchun). Gazlamalar chaqaloqqa yorug'lik, tozalik baxsh etadi.

Yasli yoshidagi bolalar kiyimi. 1-3 yoshda bolalar tez o'sadilar, gavda tuzilishi nisbatlari o'zgaradi (15-rasm), bosh va tana o'lchamlari 1:4 nisbatda bo'ladi. Bu davrda bolalar yura boshlaydilar, ko'p harakatlanadilar, shuning uchun kiyimlari erkin harakatlanishiga xalaqit bermaydigan darajada keng bo'lishi kerak.

Qiz bolalar kiyimlarining asosiy shakli trapesiyasimon, yelka kamaridan boshlab kengaygan, koketkali yoki koketkasiz bo'lishi mumkin.

O'g'il bolalar kiyimlari to'g'ri shakllari bilan xarakterlanadi. Shimlari ko'pincha kalta, shakli to'g'ri yoki pochasisiga qarab salgina toraygan bo'lib, *ko'ylaklar*, *puloverlar* va *kurtkalar* bilan mos tushadi.

Qiz bolalar garderobi uzun *tungi ko'ylak* yoki *pijama*, *ko'ylaklar*, *fartuklar*, *nimchalar*, *sarafan*, *bluzka*, *shim*, *kurtka*, *palto* va *kombinezon*dan iborat (16-rasm).

O'g'il bolalar garderobi tungi kiyim yoki *pijama*, *ko'ylaklar*, *shimlar*, *kurtka*, *kombinezon* va *paltodan* iborat. Kiyimlarni

2.6. Qiz bolalar ko'ylagini loyihalash

Bolalar kiyimining asosiy talablari: oddiylilik va go'zallik hisoblanadi. Kiyimni loyihalash jarayonida bolaning yoshi kiyimni kiyish shart-sharoitlari gazlamaning xususiyatlarini e'tiborga olish kerak. Bolalar gavdasining mutanosibligi kattalar gavdasi mutanosibligidan farq qiladi shuning uchun bolalar kiyimining fasonlari kattalarnikini takrorlamasligi kerak. Yasli va bog'cha yoshdagi qiz bolalar ko'ylaklari asosan yelkadan boshlanadigan oddiyoq ko'ylak *sarafanlar* hisoblanadi. Ularda burmalar koketkalar koketka ostidan mayda taxlama yoki burmalar bo'lishi mumkin. Maktab yoshidagi qizlar ko'ylaklari esa ko'p hollarda bel qismidan ajralgan etak qismiga kengaygan bo'ladi.

Ko'ylakni loyixalash uchun gavadan olingan quyidagi o'lchovlar kerak bo'ladi:

$$BnYaA = 14 \text{ sm}$$

$$YelK = 8,5 \text{ sm}$$

$$OrK = 12,5$$

$$KYaA = 30 \text{ sm}$$

$$OlK = 11 \text{ sm}$$

$$KM = 6,5 \text{ sm}$$

$$KU = 50 \text{ sm}$$

$$YelA = 18 \text{ sm}$$

$$YeU = 38 \text{ sm}$$

$$Yeo'Ch = 14,5 \text{ sm}$$

$$YelQ = 20 \text{ sm}$$

$$OlbU = 27 \text{ sm}$$

$$OrbU = 28 \text{ sm}$$

$$TU = 19,5$$

Qo'shimchalar: $QK = 6 \text{ sm}$ bu qo'shimcha quyidagicha taqsimlanadi:

$$Q_{or}K = 1,5 \text{ sm}$$

$$Q_{ol}K = 1 \text{ sm}$$

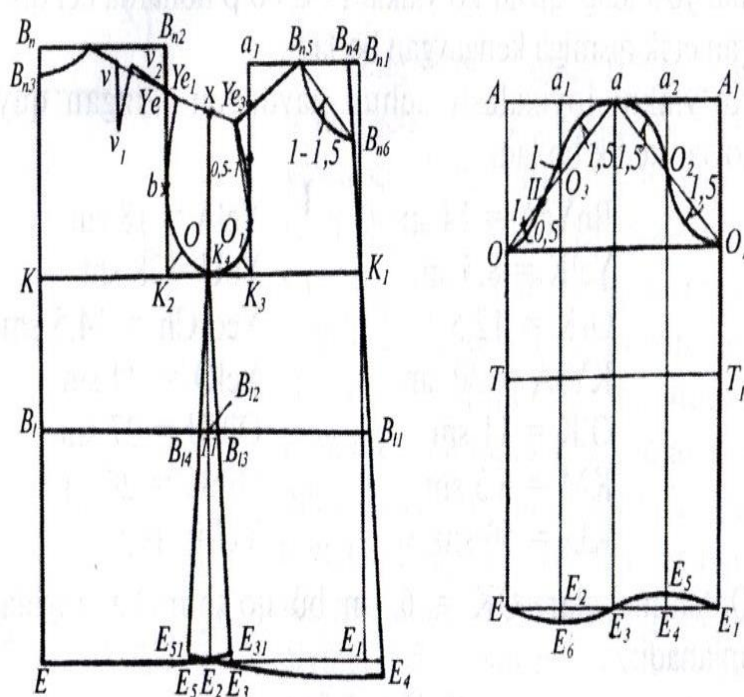
$$Q_{\text{yen.o'miz.}} = 3.5 \text{ cm}$$

$$Q_{\text{Yeo'Ch}} = 1.5-2 \text{ sm}$$

$$Q_{\text{yel}} = 5-6 \text{ sm.}$$

Maktabgacha yoshdagi qiz bolalar ko'ylagini chizish uch bosqichda olib boriladi: ko'ylakning to'r qismi, orqa bo'lak va old bo'lak chiziladi.

Ko'ylakning to'r qismi (38-rasm). To'g'ri burchak chizilib burchagiga B_n nuqta qo'yiladi. Bel chizig'ini aniqlash uchun B_n nuqtadan pastga $B_n B_1 = \text{OrbU} = 28 \text{ sm}$ qiymat qo'yiladi. Ko'krak chizig'ini belgilashda $B_n K = \text{Yeo'Ch} + Q_{\text{Yeo'Ch}} = 14.5 + (1.5-2) = 16.5 \text{ sm}$ ham pastga qo'yiladi. Etak chizig'i ko'ylak uzunligi bilan belgilanadi, ya'ni $B_n E = KU = 50 \text{ sm}$. So'ngra B_n , K , B_1 , E nuqtalardan o'ng tomonga gorizontaal chiziq o'tkaziladi. K nuqtadan o'ng tomonga ko'ylak kengligini aniqlash uchun ko'krak yarim aylanasiga ko'ylak qo'shimchasi qo'shiladi, ya'ni $KK_1 = KYaA + QK = 30 + 6 = 36 \text{ sm}$. K_1 nuqtadan pastga vertikal chiziq o'tkaziladi va bel etak chiziqlari bilan kesishgan nuqtalar B_{11} , E_1 bilan belgilanadi. Old bo'lakda bo'yin chizig'ining o'rni quyidagicha topiladi: $B_{11} B_{n1} = \text{OlbU} = 27 \text{ sm}$. B_{n1} nuqtadan chap tomonga gorizontaal chiziq chiziladi va orqa kenglikka qo'shimcha qo'shib orqa kengligini belgilovchi chiziq aniqlanadi:

38-rasm. Qiz bolalar ko'ylagi va yengining chizmasi.

$$KK_2 = OrK + Q_{or}K = 12,5 + 1,5 = 14 \text{ sm}$$

Yeng o'mizi kengligi yelka aylanasi qo'shimchasi qo'shilib topiladi, ya'ni $K_2K_3 = Ye_1A : 3 + Q_{yeng.o'miz} = 18 : 3 + 3,5 = 9 \text{ sm}$. K_2 va K_3 nuqtalardan bo'yin chizig'i bilan kesishguncha davom ettiriladi va kesishgan nuqtalarni mos ravishda a , a_1 bilan belgilanadi. Old kenglik quyidagicha topiladi:

$$K_3K_1 = OlK + Q_{ol}K = 11 + 1,5 = 12,5 \text{ sm}$$

Yeng o'mizi kengligi ikkiga bo'linib yon chiziq aniqlanadi $K_2K_4 = K_2K : 2 = 9 : 2 = 4,5 \text{ sm}$. K nuqtadan pastga vertikal chiziq o'tkaziladi va bel etak chiziqlari bilan kesishgan nuqtalarni mos ravishda B_{12} , E_2 bilan belgilanadi.

Ko'ylakning ort bo'lagi (38-rasm). Bo'yin o'mizi kengligini topish uchun bo'yin yarim aylanasi 3 ga bo'lib unga doimiy qiymat 1 sm qo'shiladi va chiqqan natija B_n nuqtadan o'ng tomonga qo'yilib B_{n2} nuqta topiladi: $B_nB_{n2} = B_nYaA : 3 + 1 = 14 : 3 + 1 = 5,5 \text{ sm}$. Bo'yin o'mizi chuqurligi esa bo'yin o'mizi kengligining uchdan bir qismini tashkil etadi, ya'ni $B_nB_{n3} = B_nB_n : 3 = 5,5 : 3 = 2 \text{ sm}$. B_{n2} , B_{n3} nuqta ravon egri chiziq bilan tutashtiriladi.

Yelka qiyaligi qiymatini B_1 nuqtadan boshlab qo'yiladi va K_2 nuqtadan chiqqan vertikal bilan kesishgan nuqta Ye bilan belgilanadi va bu elka chizig'ini aniqlash nuqtasi hisoblanadi:

$$B_1Ye = Ye_1Q = 28 \text{ sm}$$

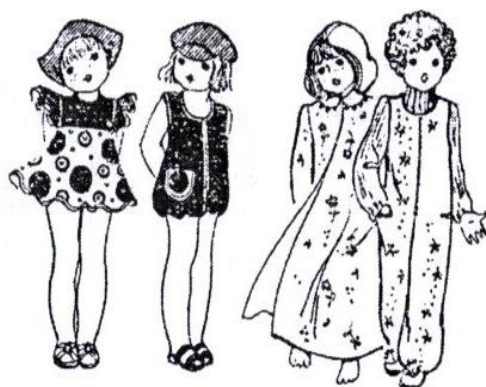
Ye va B_{n2} nuqtalar chizg'ich yordamida tutashtiriladi. Bu chiziqda yelka kengligiga yelka vitachkasi 1,5 sm ni qo'shilgan qiymat qo'yiladi va Ye_1 nuqta topiladi.

$$B_{n2}Ye_1 = Ye_1K + 1,5 = 8,5 + 1,5 = 10 \text{ sm}$$

Yelka kengligi chizig'ida yelka vitachkasi o'rni aniqlanadi, ya'ni $B_{n2}v = 3 \text{ sm}$. v nuqtadan o'rta chiziqqa 4—6 sm parallel chiziq pastga o'tkaziladi va v_1 nuqta bilan belgilanadi. Bu vitachka uzunligi hisoblanadi. Vitochka chuqurligi $vv_2 = 1,5 \text{ sm}$ ga teng. Shuningdek, chizmada vitachka tomonlarini ham tenglashtirish kerak:

$$vv_1 = v_1v_2 = 4—6 \text{ sm}$$

So'ngra v_2 va Ye_1 nuqtalar chizg'ich yordamida tutashtiriladi. Yordamchi b nuqta chizmadan olinadi, uning qiymati $K_2Ye : 2$ ga

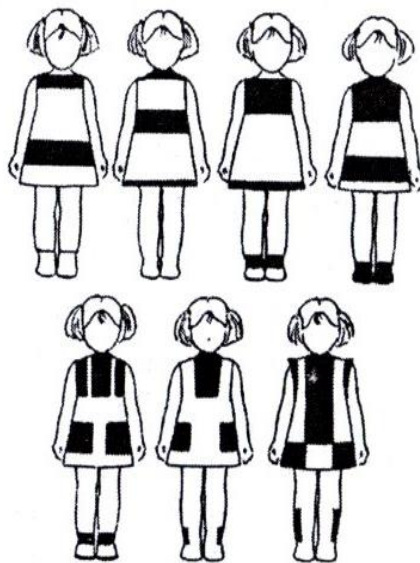

16-rasm. 2-3 yoshdagi bolalar kiyimlari.

komplektlash yo'li bilan buyumlar sonini kamaytirib, ishlatilish variantlarini ko'paytirish mumkin.

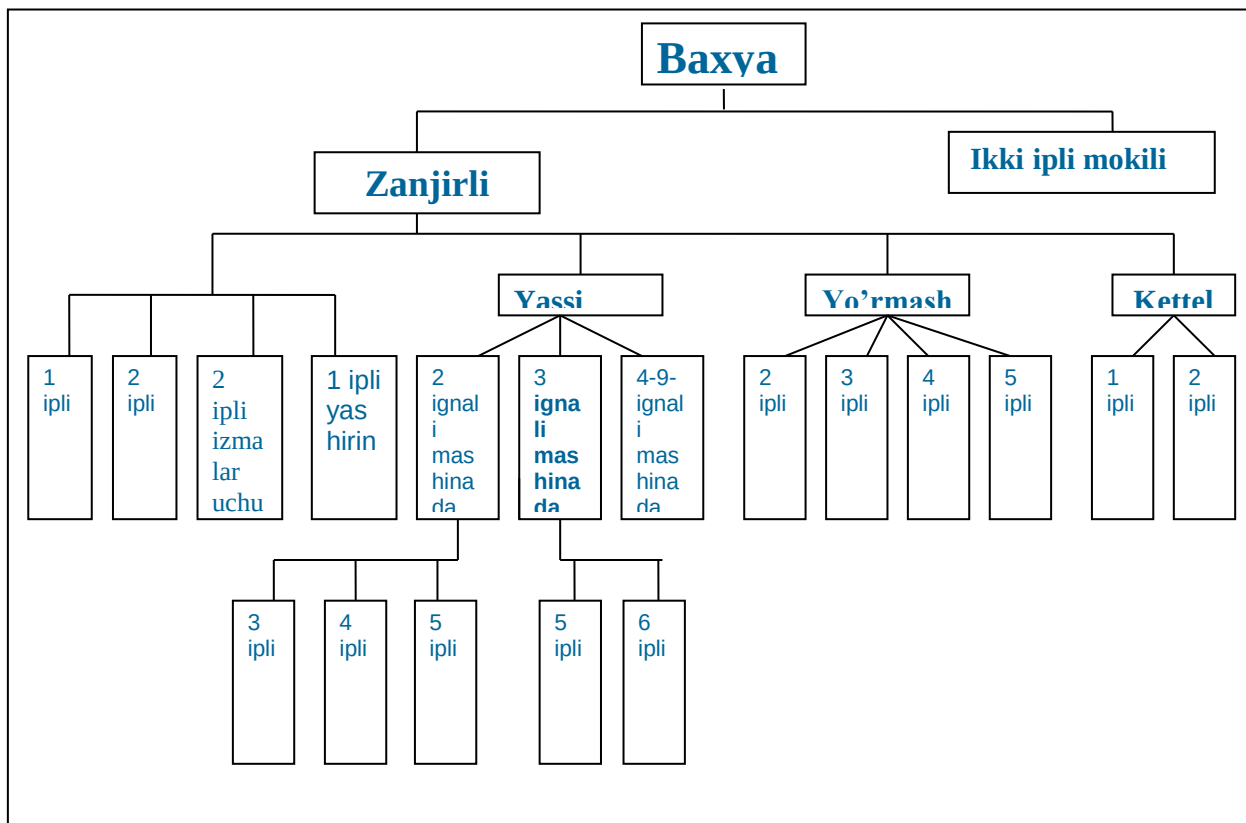
Yasli yoshidagi bolalar kiyimlari sodda va ixcham bo'lishi bilan birga, alohida qismlarining shakli turli-tuman bo'lishi mumkin. Yenglari odatda uzun bo'lib, to'g'ri yoki pastki qismida manjetli bo'ladi. Yozgi kiyimlarning yenglari „qanotcha“ yoki „fonarcha“ ko'rinishida bo'lishi mumkin. Ustki kiyimlarni modellashtirishda ko'pincha kapyushonli qilinsa maqsadga muvofiq bo'ladi. Ustki kiyimlarning yana bir qulay turi kombinezon bo'lib, bola tanasini to'liq yopib turadi va bemaolol harakatlanishini ta'minlaydi.

Bu davrdagi bolalar kiyimlarining bezaklari turlicha bo'lishi mumkin, lekin bunda me'yorni saqlay bilish kerak (17-rasm). Yasli

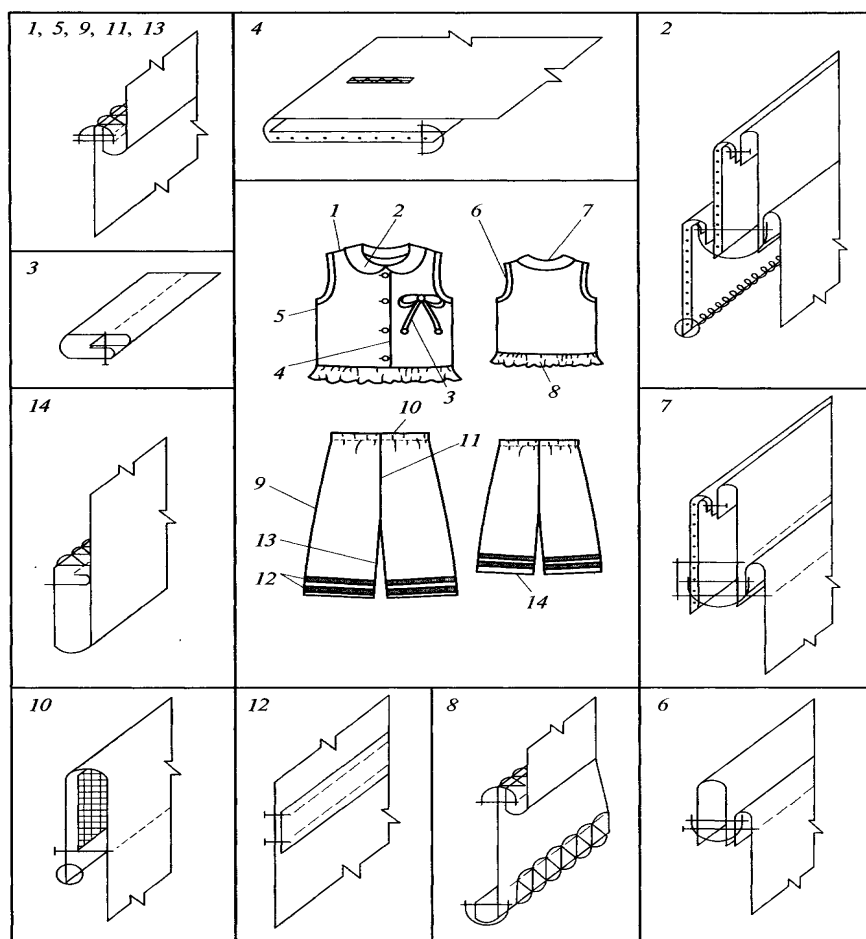

17-rasm. Yasli yoshidagi bolalar kiyimlarini bezash imkoniyatlari.

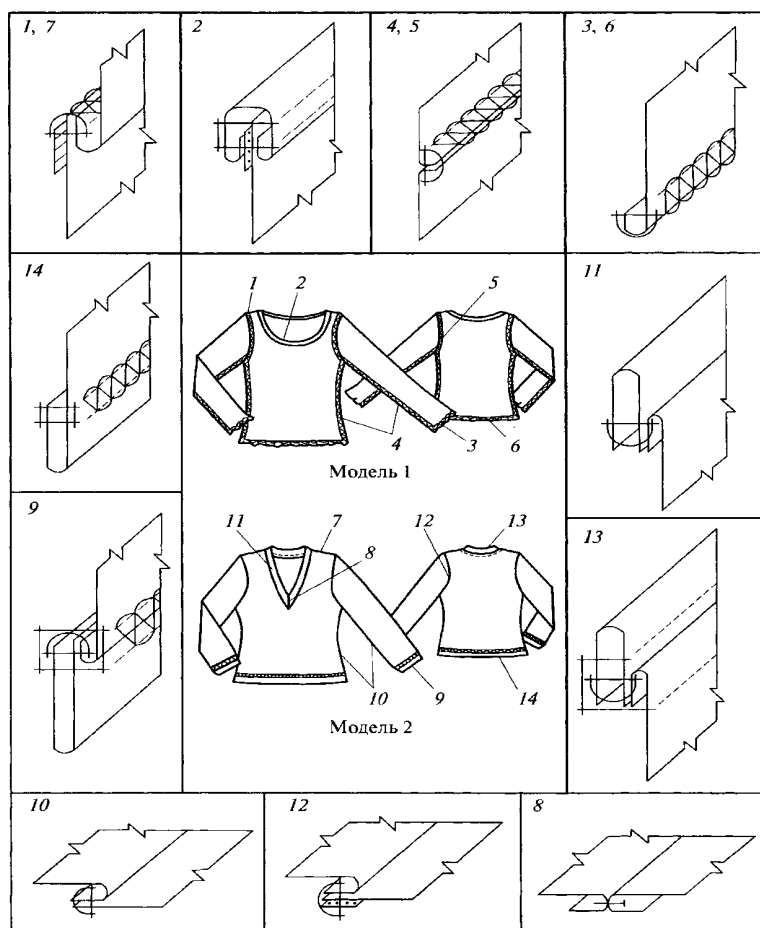
Bolalar kiyimlari detallarini biriktirish usullari.

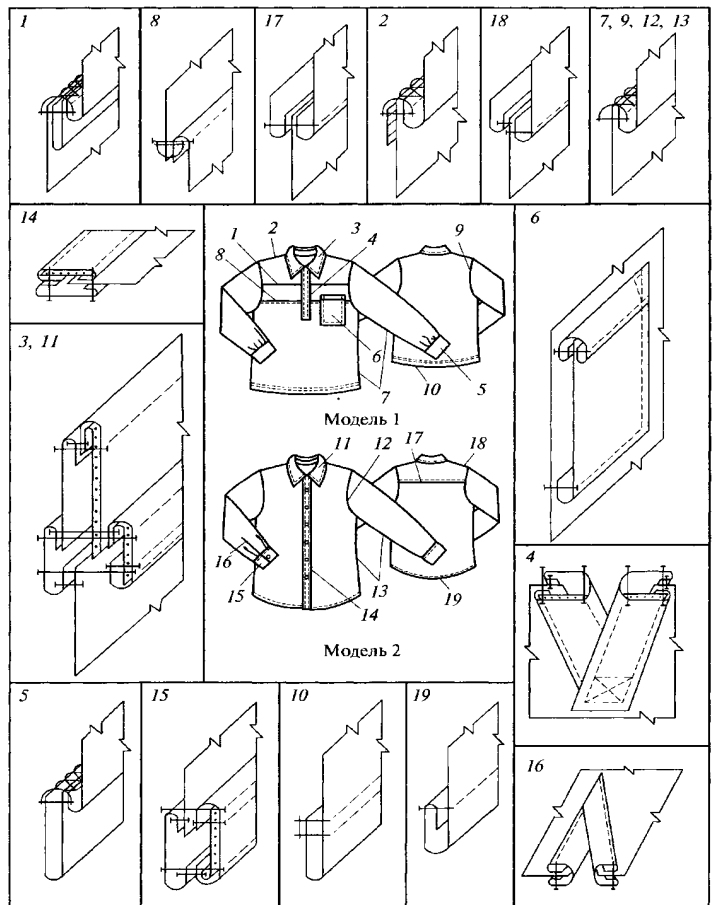
qiz bolalar
komplekti
ga ishlov
berish
texnologi
k xaritasi
va ishlov
berish
sxemasi

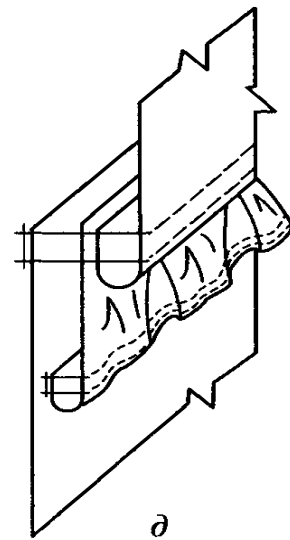
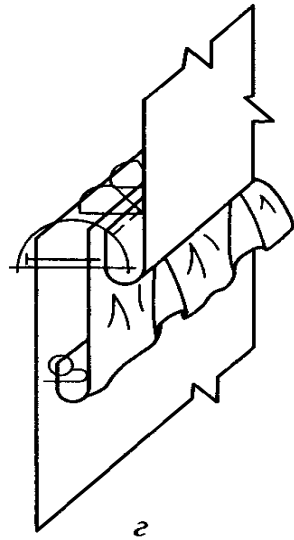
- qiz bolalar puloveriga ishlov berish texnologik xaritasi va ishlov berish sxemasi

- o'gil bolalarlar ko'ylagiga ishlov berish texnologik kartasi va ishlov berish sxemasi

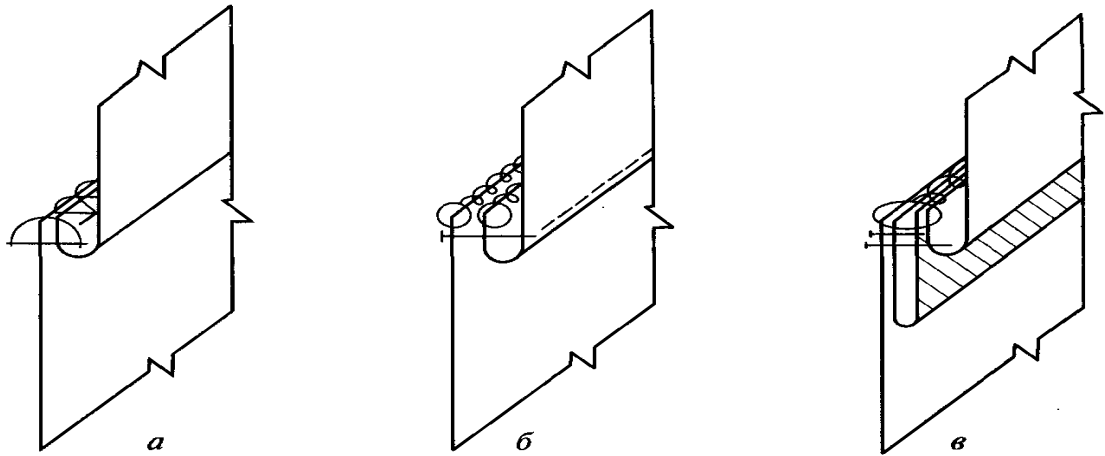

Buyumning asosiy detallariga

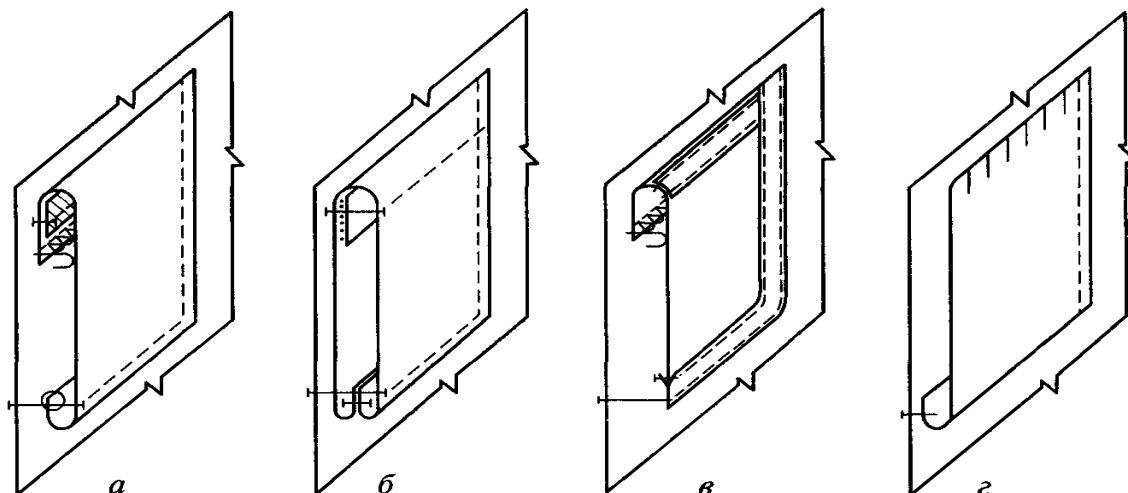
- Koketkalarga ishlov berish: a – biriktirma chokli;
- b – qo'yma chokli;

Buyumning asosiy detallariga dastlabki ishlov berish

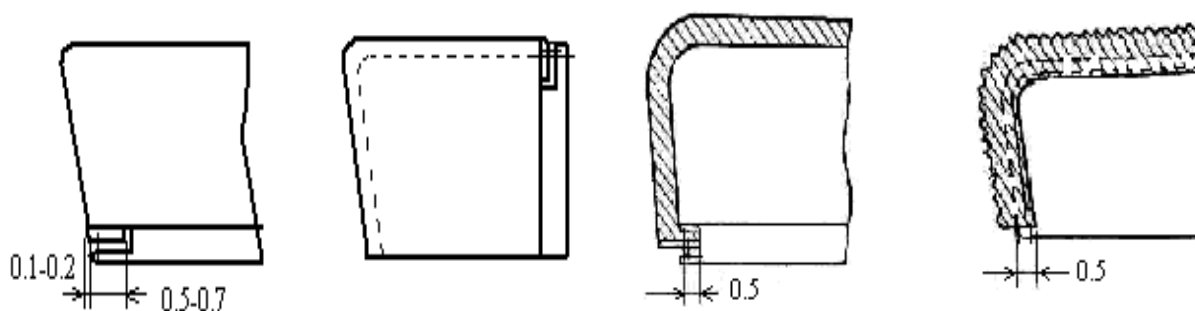
- Koketkalarga ishlov berish: a – biriktirma chokli;
- b – qo'yma chokli; v- kantli biriktirma chokli

Cho'ntaklarga ishlov berish.

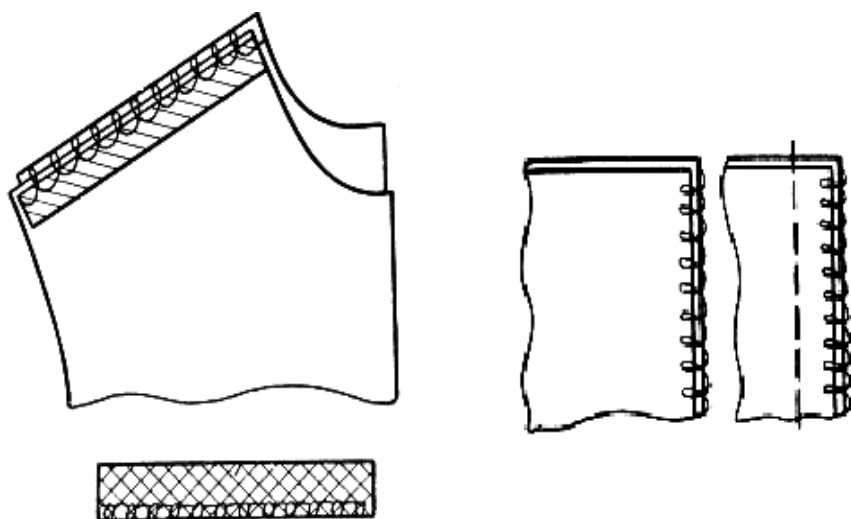
- **Qoplama cho'ntakni biriktirish usullari.**

Yoqaga ishlov berish.

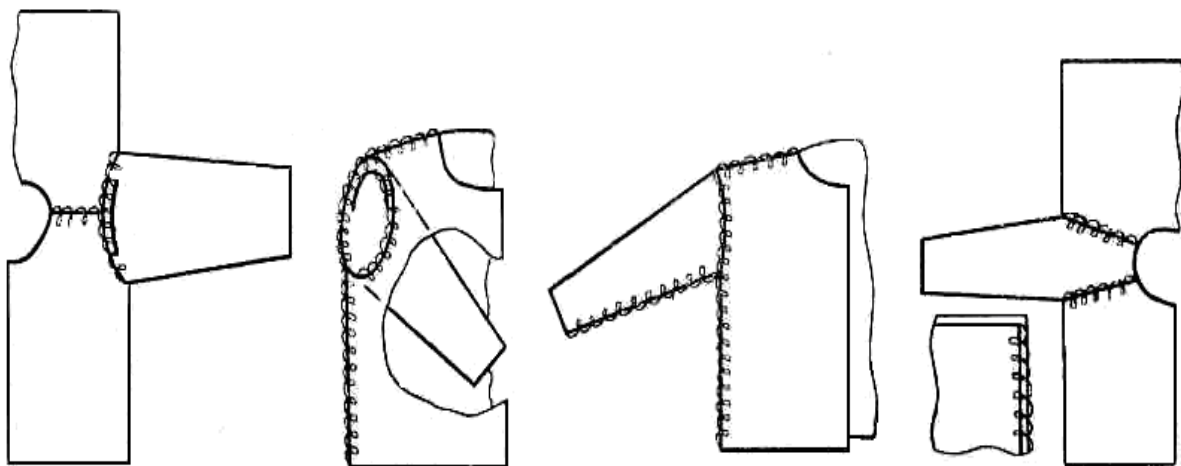

- **Yoqalarga ishlov berish usullari: a- bir detalli bichilgan yoqa;**
- **b- ikki detalli bichilgan yoqa; v- kantli yoqa; g- bezak beykali yoqa.**

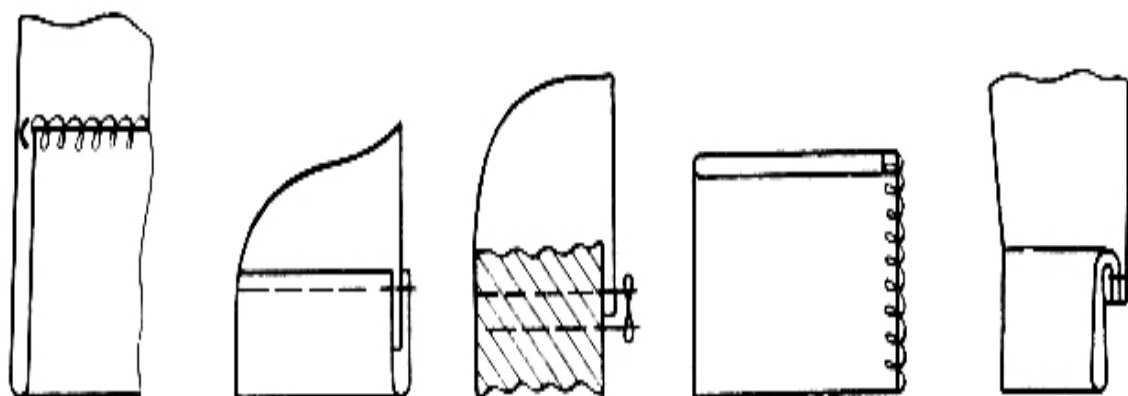
Yelka va yon qirqimlariga ishlov berish

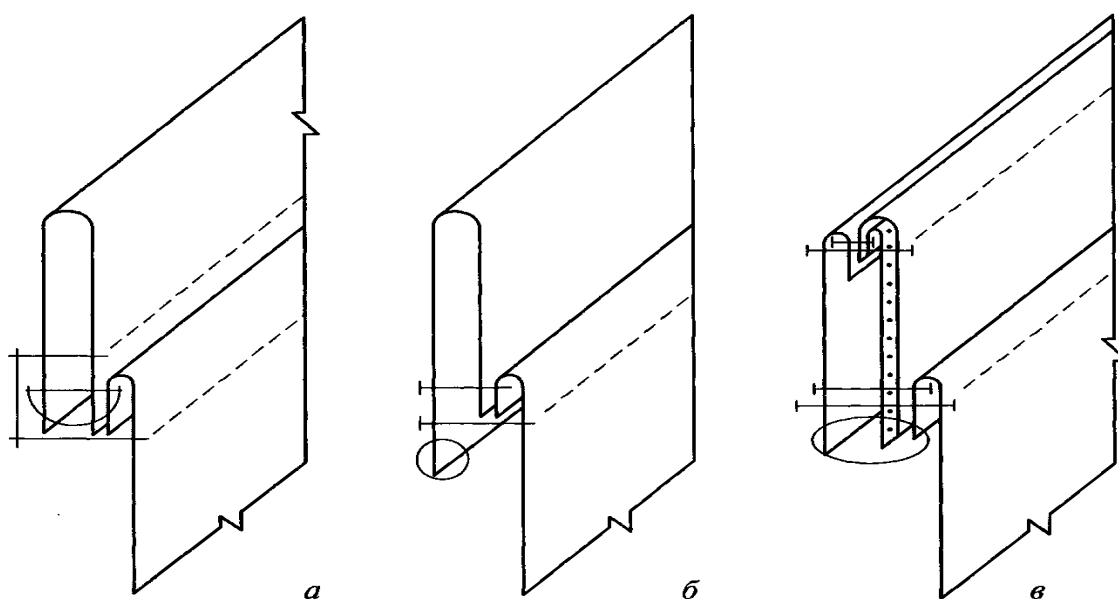
■Yengni o'mizga o'tkazish usullari.

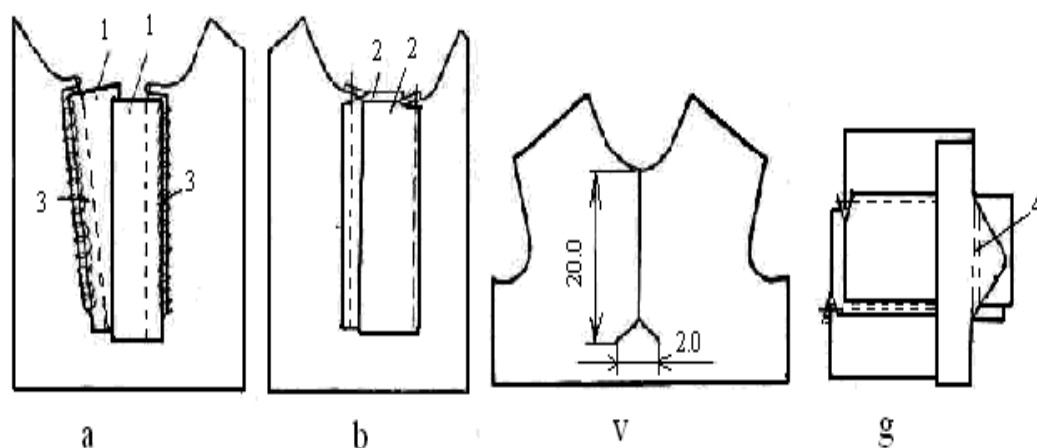
Yenglarga ishlov berish va o'mizga o'tkazish.

Yoqa va yoqa o'miziga ishlov berish

■ Plankali taqilmaga ishlov berish.

Etakka ishlov berish

Yopiq qirqimli
buklama chok

Ochiq qirqimli
mag'iz chok

